

**GESKIEDENIS: VRAESTEL II**

Tyd: 3 uur

200 punte

---

**LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR**

1. Hierdie vraestel bestaan uit 8 bladsye en 'n Bronmateriaalboekie van 8 bladsye (i–viii). Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is. Verwyder die Bronmateriaalboekie uit die middel van die vraestel.
2. Lees die vrae noukeurig.
3. Alle vrae moet beantwoord word.
4. Hierdie vraestel bestaan uit:

**Afdeling A**, wat die volgende insluit:

- visuelebronontleding
- tekstuelebronontleding
- huidige kwessie in die media

**EN**

**Afdeling B**, wat die volgende insluit:

- brongebaseerde vrae wat die Bronmateriaalboekie gebruik
- kennisgebaseerde vrae

**EN**

**Afdeling C**, wat die volgende insluit:

- brongebaseerde opstel wat die Bronmateriaalboekie gebruik

5. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
6. Laat 'n reël tussen jou antwoorde oop.
7. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf. Werk op 'n geordende wyse en bied jou antwoorde so netjies as moontlik aan.
8. Kandidate moet aandag aan die puntetoekenning skenk. Tensy anders aangedui, word twee punte vir 'n geldige feit toegeken. Dit beteken dat 'n vraag wat vier punte tel, twee feite vereis.
9. Gebruik die bronne wat verskaf word om jou antwoord te formuleer, tensy daar spesifiek opdrag gegee word om jou eie kennis te gebruik.

**AFDELING A INDIVIDUELEBRONONTLEDING****VRAAG 1 VISUELEBRONONTLEDING**

Hierdie foto toon 'n groep leerders by 'n Black Panther Bevrydingskool in Desember 1969. Skoolkinders het ontbyt ontvang voordat die skooldag begin het. Die fotograaf is onbekend.



[Education Post, 2017. Beskikbaar by <<https://educationpost.org/myblackgeskiedenis-what-do-black-panthers-have-to-do-with-a-charter-school-principal-let-me-tell-you/>> Verkry 10 Januarie 2020]

- 1.1 Gebruik jou eie kennis om kortliks te verduidelik wie die Black Panthers was en wat hul doelstellings was. Skryf TWEE punte neer. (4)
- 1.2 Wat dink jy het die fotograaf van die Black Panthers in hierdie foto probeer toon? Verwys na die hoofokus in jou antwoord. (4)
- 1.3 Hoe kon die Verenigde State se regering hierdie foto gebruik het om die Black Panthers te diskrediteer? Gee DRIE punte. (6)
- 1.4 Verskaf 'n gepaste, bevooroordeelde opskrif vir hierdie foto as dit in 'n publikasie wat pro-Black Panther Party was, verskyn het. (2)
- 1.5 Identifiseer en verduidelik EEN waarde en EEN beperking van foto's as historiese bronne. (4)

**[20]**

**VRAAG 2                    TEKSTUELEBRONONTLEDING**

**Hier is 'n uittreksel uit 'n boek wat die ANC se oproep in die 1980s vir 'n "volksoorlog" teen die apartheidsregering in Suid-Afrika beskryf.**

In Januarie 1984 het die ANC 'n volksoorlog versoek wat op "vier pilare van rewolusie" sou rus en Suid-Afrika "onregeerbaar" maak. Tambo het hierdie vier pilare geïdentifiseer as die ANC se ondergrondse beweging, massa-optrede deur die mense, die gewapende stryd met Umkhonto aan die spits\* daarvan, en die internasionale isolasie van die land. Hy het Suid-Afrikanners aangespoor om 'die regeringsorgane van die apartheidsregime te vernietig' en bygevoeg: "Ons moet ... toestande skep waarin die land toenemend onregeerbaar word."

Namate die jaar gevorder het, is die boodskap herhaal, waarin die ANC 'n beroep op die mense gedoen het om "alle elemente van 'n volksoorlog in werking te stel en te kombineer" en 'n beroep op die massas gedoen om die "apartheidstelsel onwerkbaar en die land onregeerbaar" te maak.

Swart plaaslike rade was die eerste teken van die volksoorlog. Hierdie instellings was lank baie ongewild, omdat dit gesegregeerde instellings was wat apartheid se veelvuldige\* ongeregtighede gesimboliseer het. Baie swart raadslede was ook omkoopbaar en korrup, en was meer geïnteresseerd in eiebelang as om hul gemeenskappe te dien. Boonop het weersin in die nuwe stads- en dorpsrade, wat die NP-regering besig was om in te stel as plaasvervanger vir swart deelname aan die driekamerparlement, hoogty gevier ...

[Aangepas van: Anthea Jeffery. *People's War. New Light on the struggle for South Africa.* Johannesburg, Jonathan Ball Uitgewers. 2019, pp 72–73]

\*aan die spits – gelei

\*veelvuldige – baie

\*omkoopbaar – oop vir korrupte invloede en omkoperij

- 2.1 Gebruik die bron en maak 'n lys van VIER maniere wat Oliver Tambo geïdentifiseer het om 'n volksoorlog te voer. (8)
- 2.2 Watter rol het die ANC gespeel om die funksionering van die regering te ontwig, volgens die skrywer? Verskaf EEN aanhaling om jou antwoord te ondersteun. (4)
- 2.3 Gebruik jou eie kennis en verskaf die naam van die wet wat die swart plaaslike rade wat in die uittreksel genoem word, gevestig het. (2)
- 2.4 Gebruik die bron en verduidelik waarom swart plaaslike rade deur swart gemeenskappe geteiken is. Skryf TWEE punte neer. (4)
- 2.5 Vind 'n geskiedkundige konsep in die bron wat die volgende definisie die beste pas. Skryf slegs die geskiedkundige konsep neer. (Geen verduideliking word vereis nie.)
- 'n Algehele verandering in die politieke stelsel van 'n land. (2)

**[20]**

**VRAAG 3 HUIDIGE KWESSIE IN DIE MEDIA**

**Hier is 'n uittreksel uit 'n artikel, geskryf deur Madeline Fry, wat op 9 Desember 2019 in die Washington Examiner, 'n Amerikaanse aanlyn koerant, verskyn het. Die artikel lewer kommentaar op die Mej. Heelal-skoonheidswedstryd en skoonheidswedstryde oor die algemeen.**

Mej. Heelal het pas hul eerste swart wenner in agt jaar gekroon, en van die min goeie dinge wat uit die skoonheidswedstryd voortspruit, is dit miskien die beste.

"Ek het grootgeword in 'n wêreld waar 'n vrou wat soos ek lyk, met my soort vel en my soort hare, nooit as mooi beskou is nie," het Mej. Suid-Afrika gesê voordat sy Sondag as die wenner van die Mej. Heelal-wedstryd gekroon is. "Ek wil hê kinders moet na my kyk en my gesig sien, en ek wil hê dat hul gesigte in myne weerspieël moet word." Die kroning van Zozibini Tunzi, die wenner van die internasionale skoonheidswedstryd, stuur 'n kragtige boodskap aan jong meisies oor hoe skoonheid daar uitsien. Ongelukkig is die boodskap nie net goed nie ...

... Uit die staanspoor het Mej. Heelal mooi gesigte bo persoonlike waardigheid gestel, maar dis nie anders as enige ander skoonheidswedstryd nie. Terwyl nuuswebwerwe gaande raak\* oor hierdie skoonheidswedstryde omdat hulle gay deelnemers het of 'n rekordgetal swart vroue gekroon word, mis hulle die onderliggende waarheid aan die pogings van die skoonheidswedstryde om progressief\* voor te kom. Geen mate van diversiteit kan die feit verander dat hulle vroue in bikini's laat paradeer en dan beweer\* dat dit vrouebemagtiging is nie ...

... Maar baie mans sal natuurlik argumenteer dat vroue van hierdie wedstryde hou, en dat dit heeltemal skadeloos is. Toe Mej. Amerika verlede jaar die swemklereafdeling van die wedstryd gekanselleer het, het die konserwatiewe geselsprogramaanbieder Dennis Prager gekla dat die Linkses\* die skoonheidswedstryd "vernietig" het. Hy het geskryf: "Een van die Linkses se geliefkoosde terme om die Mej. Amerika-swemklerewedstryd (en selfs die aandrokwedstryd) te beskryf, is 'ontmenslikend'."

Dis hartseer dat mans vrouens nie meer sal kan bekyk nie! Dit sê ook: As jy ontsteld is dat jy nie meer vrouens in bikini's kan sien nie, is jy net daar vir die ontmenslikende skouspel ... Praat van ontmensliking ... As 'n vrou se waarde in haar voorkoms lê, is dit ontmenslikend. En dit is presies wat hierdie skoonheidswedstryde doen. Laat ons eerlik wees: Niemand kyk na skoonheidswedstryde om te hoor wat die deelnemers oor wêreldvrede te sê het nie ... Skoonheidswedstryde vervlak vroue tot blote objekte, en geen mate van diversiteit sal dit verander nie.

[Aangepas van: Madeline Fry. 2019. The Washington Examiner: *No matter how diverse beauty pageants get, they can't escape this problem*. Beskikbaar by: <<https://www.washingtonexaminer.com/opinion/no-matter-how-diverse-miss-universe-gets-it-cant-escape-this-problem>> Verkry 10 Januarie 2020]

\*gaande raak – gee ekstra aandag aan iets

\*progressief – voorstanders van verbetering en vooruitgang

\*beweer – verkondig, 'n stelling maak

\*Linkses – diegene wat glo dat alle mense gelyke regte en geleenthede verdien

- 3.1 Gebruik die bron en jou eie kennis en verduidelik hoe die nuwe Mej. Heelal-skoonheidswedstryde 'Westerse' idees van skoonheid uitgedaag het. Skryf TWEE punte neer. (4)
- 3.2 Gebruik jou eie kennis en maak 'n lys van TWEE metodes wat in die 1960's deur feministe gebruik is om teen manlike seksisme en skoonheidswedstryde soortgelyk aan die Mej. Heelal-skoonheidswedstryde, te protesteer. (4)
- 3.3 Vergelyk die skrywer se kritiek op die aard van skoonheidswedstryde met die kritiek wat in die 1960-proteste teen manlike seksisme en skoonheidswedstryde uitgespreek is. Verskaf DRIE punte. (6)
- 3.4 Noem EEN belangrike organisasie wat in die 1960's gestig is om vir vroueregte te veg. (2)
- 3.5 Gebruik jou eie kennis en identifiseer en verduidelik EEN wetgewende sukses van die Amerikaanse Vrouebeweging in die 1960's of 1970's wat die sosiale of ekonomiese posisie van vroue verbeter het. (4)

**[20]**

<b>60 punte</b>
-----------------

**AFDELING B BRONGEBASEERDE VRAE**

**Bestudeer die bronne in die Bronmateriaalboekie en beantwoord dan die volgende vrae:**

**Verwys na Bron A**

4. Maak 'n lys van DRIE doelstellings van Julius Nyerere, volgens die bron. (6)
5. 5.1 Hoekom verwys Mazrui ('n ander skrywer wat in die uittreksel genoem word) na Nyerere se ujamaa-beleide as 'n "heldhaftige mislukking"? (2)
- 5.2 Haal EEN sin uit die bron aan wat jy as bevooroordeelde ten gunste van Nyerere sal beskou. (2)
6. **Vind 'n geskiedkundige konsep in Bron A wat die beste by die volgende definisies pas. Skryf slegs die geskiedkundige konsep neer. (Geen verduideliking is nodig nie.)**
  - 6.1 'n Stel fundamentele beginsels waarvolgens 'n staat regeer word. (2)
  - 6.2 'n Stel oortuigings of beginsels, veral een waarop 'n politieke stelsel, party of organisasie gebaseer is. (2)
  - 6.3 Tanzanië se beleid van familieskap. (2)

**Verwys na Bron B**

7. Gebruik jou eie kennis om die dokument te noem waarin Nyerere sy beleid van 'n "sosialistiese en selfversorgende gemeenskap" in hooftrekke beskryf het. (paragraaf 1) (2)
8. Wat is die "sosialistiese konstruksie" waarna daar in die teks verwys word, in Tanzanië genoem? (2)
9. Was Nyerere se opvoedkundige hervormings suksesvol, volgens die bron? Skryf DRIE aanhalings uit die bron neer om jou antwoord te ondersteun. (8)

**Verwys na Bron C**

10. Wat is die boodskap van die spotprent? Verwys in jou antwoord na DRIE visuele leidrade. (8)

**Verwys na Bron D**

11. **Gebruik Bron D om die volgende vrae te beantwoord.**
  - 11.1 Was die verskuiwing van mense na ujamaa-dorpiee vrywillig, soos Nyerere beweer het? Skryf slegs die antwoord neer. (2)
  - 11.2 Skryf TWEE aanhalings neer wat jou antwoord op die bostaande vraag (Vraag 11.1) ondersteun. (4)
  - 11.3 Waarop sinspeel die laaste reël van die eerste paragraaf aangaande Nyerere se veiligheidsmagte? (2)

**Verwys na Bron E**

12. **Gebruik Bron E en jou eie kennis en sê of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs WAAR of ONWAAR neer. Geen verduideliking word vereis nie.**
- 12.1 Bron E is 'n primêre bron. (2)
- 12.2 Ander lande het geweier om Tanzanië te ondersteun toe dit met 'n program van sosialistiese hervorming begin het. (2)
- 12.3 President Nyerere het buitelandse geïndustrialiseerde nasies vir die gebrek aan ekonomiese sukses in Tanzanië blameer. (2)
- 12.4 Teen die 1980's was Tanzanië steeds in 'n groot mate van buitelandse hulp afhanklik. (2)
- 12.5 Tanzanië se oorgang van koloniale regering na onafhanklikheid was vreedzaam. (2)

**Verwys na Bron C en Bron F**

13. Op watter maniere ondersteun Bron F die spotprenttekenaar in Bron C se siening van Nyerere? Gebruik bewyse uit ALBEl bronne om jou antwoord te ondersteun. (8)
14. Evalueer die betroubaarheid van Bron F vir 'n geskiedkundige wat Julius Nyerere se bydrae tot Tanzanië bestudeer. (6)

**Verwys na Bron G**

15. Vind 'n geskiedkundige konsep in Bron G wat die beste by elk van die volgende definisies pas. Skryf slegs die geskiedkundige konsep neer. (Geen verduideliking word vereis nie.)
- 15.1 'n Stelsel van diskriminasie en segregasie wat op ras gebaseer is. (2)
- 15.2 'n Internasionale assosiasie wat bestaan uit die VK en state wat voorheen deel van die Britse Ryk was. (2)
- 15.3 'n Outoritêre regering. (2)
16. Verskaf TWEE bewysstukke uit die bron wat aandui dat Julius Nyerere die vryheidstryde elders in Afrika ondersteun het. (4)
17. Skryf EEN bewys uit die bron neer wat daarop dui dat Julius Nyerere Tanzaniërs moontlik gefaal het. (paragraaf 3) (2)

**Verwys na Bron H**

18. Gebruik Bron H om die impak van 'n eenpartyregering op Tanzanië te beskryf. Jou antwoord moet DRIE punte uit die bron bevat. (6)
19. Hoe bruikbaar is hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat Julius Nyerere se nalatenskap bestudeer? Ondersteun jou antwoord met EEN bewysstuk uit die bron. (4)

<b>90 punte</b>
-----------------

**AFDELING C BRONGEBASEERDE OPSTEL**

**Gebruik Bron A tot H in die Bronmateriaalboekie om 'n brongebaseerde opstel oor die volgende onderwerp te skryf:**

In watter mate het Julius Nyerere se beleide 'n positiewe impak op Tanzanië gehad?

**Maak seker dat jy die bronne gebruik wat verskaf is om jou argument te formuleer en onthou om na die bronne te verwys deur letters te gebruik.**

**50 punte**

**Totaal: 200 punte**